

alkwin
kollege

Nationaal Programma Onderwijs

2021 - 2022 - 2023

Inhoudsopgave

	<u>Inleiding</u>	3
1.	<u>NPO op het Alkwin</u>	4
2.	<u>Uitkomsten van de inventarisaties</u>	6
3.	<u>Nieuw beleid gericht op onderwijs en begeleiding</u>	8
3.1	<u>Het versterken van het ondersteuningsaanbod</u>	8
3.2	<u>Het versterken van het mentoraat</u>	9
3.3	<u>Het verhogen van het welbevinden van leerlingen</u>	9
4.	<u>Nieuw beleid ondersteunende randvoorwaarden</u>	11
4.1	<u>Het versterken van het werken in teamverband</u>	11
4.2	<u>De professionalisering van medewerkers</u>	12
5.	<u>Praktische uitwerking van de voorstellen</u>	13
6.	<u>Projectbegroting NPO-Alkwin</u>	15
7.	<u>Gebruikte literatuur</u>	17
	<u>Bijlagen</u>	18

Inleiding

In maart 2021 is duidelijk geworden dat scholen een omvangrijke subsidie ontvangen om in de komende twee schooljaren de gevolgen van de coronapandemie in het onderwijs op te vangen. Met deze subsidie wil het ministerie scholen ruimte geven om aansluitend bij de eigen schoolsituatie beleid te maken. De school dient een eigen analyse, op school- en zo mogelijk op leerlingniveau te maken. In het schoolprogramma dienen we te beschrijven welke doelen we willen behalen, welke interventies we daartoe inzetten en de manier waarop we de resultaten duurzaam borgen. De beoogde interventies, op zowel cognitief als sociaal-emotioneel terrein, dienen ‘bewezen of aannemelijk effectief’ te zijn.

De landelijke ‘menukaart’ als kader

Precies op de dag van het indienen van dit stuk (10 mei) heeft het ministerie de ‘menukaart’ gepubliceerd (nponderwijs.nl) waarin richtlijnen opgenomen voor de uitwerking op schoolniveau. De tijd ontbrak dus om deze bron nauwkeurig te analyseren. Vooruitlopend op deze publicatie heeft de school zich gebaseerd op een Engelstalige bron, die het ministerie zei als uitgangspunt te gebruiken ([Education Endowment Foundation](https://www.educationendowmentfoundation.org.uk), later te noemen de EEF-studie).

Het schoolplan als duurzaam doel

Het ministerie stuurt op het behalen van duurzame oplossingen op schoolniveau en kijkt dus verder dan de subsidieperiode. Logisch lijkt dan ook dat we onze eigen Alkwin-oplossingen in verbinding brengen met de doelen van het concept-schoolplan 2021-2025. In dit plan zijn de volgende drie speerpunten verwoord:

- Midden in de maatschappij;
- Activerend, aantrekkelijk en aansluitend onderwijs;
- Een aantrekkelijke plek om te werken.

Ten aanzien van het speerpunt onderwijs zetten we in dit NPO-plan vooral stappen op het aandachtspunt ‘maatwerk’ en ‘studievaardigheden’ (in bijlage I lichten we de relatie tussen NPO-plan en schoolplan toe). Dit schoolplan bouwt voort op het schoolontwikkeltraject Expeditie Alkwin. Het is dan ook logisch deze verschillende doelen met elkaar proberen te verbinden om zodoende een duurzaam effect van de subsidie te realiseren. Daarmee leggen we de basis voor het jaarplan 2021-22 en zetten we een eerste stap in de lange termijn schooldoelen, geheel in lijn met het NPO.

Gevolgdewerkwijze

Deze tekst is het resultaat van gesprekken met en inventarisaties bij verschillende groepen in de school. Op basis hiervan is een ‘groeidocument’ opgesteld, gedeeld met het personeel en de leerlingenraad. Op basis van dit document is een presentatie gegeven aan het personeel en een peiling gehouden. Ook met de leerlingenraad is een gesprek gevoerd. Al deze input heeft geleid tot deze tekst met het voorgenomen beleid.

Met de geformeerde projectgroep, met het MT, de teams, de secties en leerlingen zal het hier beschreven kader nader worden ingevuld in de komende weken. Daarnaast starten we snel met de noodzakelijke roostertechnische verkenningen. De beschrijving van de werkwijze en planning is opgenomen in bijlage II.

Voor het NPO geldt dat wij afhankelijk zijn van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de beschikbare subsidie. In dit document uitgegaan van de oorspronkelijke gehanteerde subsidie-omvang van € 700 per leerling.

NPO op het Alkwin

Belangrijke centrale constatering is dat differentiatie tussen leerlingen noodzakelijk zal zijn zodat leerlingen en medewerkers zo optimaal mogelijk kunnen gaan werken aan de opgetreden individuele verschillen tussen leerlingen.

In de ontwerpfase van dit stuk is het docententeam en de leerlingenraad een fundamentele keuze voorgelegd tussen een 50'- en 60'-roostermodel, waarbij de noodzakelijke differentiatie tussen leerlingen resp. buiten of binnen de les plaats dient te vinden. Het docententeam heeft duidelijk gekozen voor de 60' variant waarbij de noodzakelijke differentiatie dus grotendeels binnen het reguliere lesuur plaatsvindt. Bezwaren van de leerlingenraad, voorstander van het 50'-model, dienen we in de uitvoering zeer serieus te nemen.

In dit NPO-plan onderscheiden we drie pijlers:

- de veronderstelde vertraging in het leerproces van leerlingen;
- de veronderstelde 'leefvertraging' bij leerlingen, het mentale welzijn;
- de inhoudelijke invulling van lessen en formatie volgend schooljaar.

De kern van het voorstel is (met verwijzing naar de toelichtende paragrafen)

1. We behouden het 60'-rooster. Dit rooster biedt de docenten de meeste ruimte om binnen de les te differentiëren. Deze continuering biedt rust en herkenning voor collega's en leerlingen en zorgt er voor dat er geen grote mutaties uit te voeren na een veeleisend schooljaar. Toegelicht in paragraaf 1.
2. In het weekrooster hervormen we de huidige AKKU / OSL / BGL-uren tot een nieuw aanbod van drie keuze-uren. De afdelingsteams bepalen welke mate van docent- of leerlingsturing in deze uren voor hun doelgroep passend is, de docenten en/of OOP leveren dit aanbod. De uren worden geplaatst deels op het hart van de lesdag en deels aan de randen van de lesdag. Toegelicht in paragraaf 3a.
3. Om de hervorming van het huidige aanbod aan steunuren te ondersteunen faciliteren we alle keuze-uren als reguliere les. Van de docenten wordt dan ook gevraagd deze lessen voor te bereiden en eventuele (formatieve) vorderingstoetsen in deze uren af te nemen en na te kijken. Dit zal een gunstig effect hebben op de werkdruk van docenten. Toegelicht in paragraaf 3a.
4. Het mentoraat vormt de spil in het monitoren van de leer- en leefvertragingen bij leerlingen. We bieden een extra facilitering van 15 klokuren per mentor, in de brugklas 60 klokuur. Teams kunnen er voor kiezen om gespreksmomenten voor mentoren te faciliteren uit de beschikbare formatie van keuze-uren. Aanvullend wordt ook de formatie van counseling en trajectvoorziening uitgebreid. Toegelicht in paragraaf 3b.
5. Het welbevinden van leerlingen verdient aandacht en zien we als voorwaardelijk voor het leren. We reserveren extra budget voor extra activiteiten, aan de teams hier een passende invulling aan te geven. Toegelicht in paragraaf 3c.
6. We willen de teams meer zeggenschap geven over de invulling van keuze-uren en mentoraat. Om de slagvaardigheid van de teams te vergroten doen we voorstellen t.a.v. de samenstelling van de teams en continuering van lestoedeling. Toegelicht in paragraaf 4a.
7. De professionaliseringswensen van docenten willen we faciliteren in het jaarlijkse JPO. Daarnaast maken we een start met Video Interactie Begeleiding in teamverband. Toegelicht in paragraaf 4b.

Bij de inhoudelijke vormgeving van de keuze-uren is de beperkte beschikbaarheid van lokalen een belangrijk kader. Op het hart van de dag is er krapte aan reguliere lokalen, dit maakt het onvermijdelijk met relatief grote groepen in een ruimte te werken. Op beperkte schaal zijn de onderwijspleinen te gebruiken. Op de randen van de lesdag is er meer ruimte in het gebouw, waardoor met kleinere lesgroepen kan worden gewerkt. De uitwerking leidt tot een lesweek, vergelijkbaar met het huidige weekrooster¹.

	MA	DI	WO	DO	VR
8.20-9.20	les	les	les	les	les
9.20-10.20	les	les	les	les	les
	pauze	pauze	pauze	pauze	pauze
10.40-11.40	les	les	les	les	les
11.40-12.40	les	les	keuze-uur, verplicht	les	les
	pauze	pauze	pauze	pauze	pauze
13.10-14.10	les	les	les	les	les
14.10-15.15	les	les	les	les	les
	pauze	pauze	pauze	pauze	pauze
15.15-16.15	keuze-uur, facultatief	overleg team/sectie	les	keuze-uur, facultatief	

Het verplichte en de facultatieve keuze-uren zullen dus per afdeling op andere roostermomenten worden geplaatst, dit om de druk op algemene ruimtes te minderen. Naast toedeling aan secties kunnen ook uren op teamniveau verdeeld (leerlingbegeleiding, ondersteuning vaardigheden etc).

Nb. Om roosterproblemen te voorkomen zal bij klassen of leerjaren met een te 'volle' lestabel (vb 3V1, 5 vwo, 4 havo) een keuze-uur minder worden aangeboden, of is niet elk keuze-uur voor alle leerlingen bereikbaar. Op beperkte schaal zijn mogelijk enige keuze-uren te plaatsen op tussenuren van grotere groepen leerlingen (vb vakken als wiskunde / economie omdat zij veel keuze-uren toegewezen krijgen), dit is afhankelijk van het gerealiseerde rooster.

¹ de plaatsing van de verschillende keuze-uren is indicatief (zowel lesuur en lesdag). Handhaving van een keuze-uur op lesuur 1 is ook mogelijk. Voorgesteld wordt elke klas, indien roostertechisch mogelijk, 3 keuze-uren toe te delen.

Uitkomsten en inventarisaties

In lijn met de voorwaarden van het NPO hebben we een aantal inventarisaties uitgevoerd op school- en leerlingniveau. Cijfermatig wilden we zicht krijgen op aard en omvang van (eventuele) leervertragingen. Een onderzoek naar welbevinden van leerlingen is in gang gezet maar helaas nog niet geheel gereed. Het bureau TIG heeft een landelijk onderzoek naar de gevolgen van de lockdown uitgevoerd (TIG, 2021), vervolgens op verzoek ook voor het Alkwin. Ook hebben we onder de secties een enquête uitgevoerd naar de ervaren gevolgen. Hieronder de conclusies, uitgebreider in bijlage VI.

Conclusies uit de inventarisaties

Een aantal onderzoeksgegevens komt sterk overeen.

1. Zowel de enquête onder de secties, het landelijke onderzoek en het onderzoek naar de resultaten op het Alkwin geven aan dat **er sprake is van een daling van de onderwijsresultaten, met enkele uitzonderingen.**
2. Het landelijke TIG-onderzoek geeft aan dat de leerlingen op het havo sterker achteruit zijn gegaan dan de vwo-leerlingen. De mening van de docenten ondersteunt dit. De cijfers op het vwo vertonen in de periode 2020-21 een neergaande lijn (en komen onder het landelijk gemiddelde), die op het havo vertonen een opgaande lijn (maar liggen nog steeds onder het landelijke gemiddelde). Dit laatste komt dus niet overeen met de landelijke trend. Een mogelijke verklaring hiervoor is de focus die de school (o.a. via de havo-taskforce) al enige tijd heeft op de havo-prestaties. **Hieruit blijkt dus dat verschuivingen in het cijferbeeld niet alleen door corona komen. Dit compliceert de analyse.**
3. Zowel het landelijke TIG-onderzoek als de enquête onder de secties op het Alkwin geeft aan dat er bij biologie, wiskunde, economie grotere achterstanden zijn ontstaan. Uit de cijfers die op het Alkwin behaald zijn tussen het begin van het schooljaar en maart 2021 komen geen specifieke vakken naar voren. **Deze gegevens maken het lastiger om vakspecifiek aandacht aan te gaan bieden.**
4. Zowel leerlingen als leraren geven aan dat het bieden van keuzes een belangrijk onderdeel van het herstelprogramma moet worden, **deze keuzes bevorderen de motivatie en eigenaarschap bij leerlingen.**
5. Leerlingen geven aan zelf keuzes te willen maken in overleg met hun mentor. **In het mentorprogramma en in de trainingen voor mentoren moet dus aandacht besteed worden aan het begeleiden van keuzes.**
6. Zowel leerlingen als docenten pleiten voor een vorm van keuze-uren, waarbij de leerling kan kiezen om extra instructie te krijgen op vooraf aangegeven thema's. Ook zelfstandig werken voor groepen leerlingen moet mogelijk zijn.
7. Docenten en leerlingen zijn kritisch op het huidige aanbod en werkwijze van facultatieve lessen.
8. Docenten pleiten in de enquête voor extra vaklessen.

Op basis van de nu beschikbare gegevens komen we tot voorstellen voor nieuw beleid (zie paragraaf 3 en 4). De diagnostisering van de feitelijke vertragingen zullen we blijven monitoren, onder andere via (een tijdelijke uitbreiding van) methode-onafhankelijke toetsing (bv cito, Diataal). Ook de onderwijsinspectie (2021) pleit voor de afname van dergelijke toetsen om op de basisvaardigheden de vorderingen van leerlingen te blijven volgen. De uiteindelijke vormgeving van interventies kan variëren per doelgroep en dus per onderwijsteam, daarom versterken we ook het werken in teamverband (zie paragraaf 4).

Inventarisaties naar het welbevinden

Er zijn voldoende signalen om ons meer dan gebruikelijk zorgen te maken over het welbevinden van (een deel van de) leerlingen. Onze overtuiging is dat dit sterk varieert per leerling. Helaas zijn de resultaten van de schoolbrede scans nog niet geheel voorhanden. We hopen de hoofdlijn hiervan zo snel mogelijk te presenteren en te gebruiken bij de detaillering van de NPO-plannen. Zie voor de tussentijdse resultaten bijlage VI.

Nieuw beleid gericht op onderwijs en begeleiding

Om aan de landelijke richtlijnen van het NPO te voldoen dienen nieuwe beleidsinitiatieven bewezen effectief te zijn. De voorgestelde beleidsinitiatieven worden onderstaand vergeleken met relevante literatuur.

Meerdere docenten hebben de wens geuit meer vaklessen te gaan geven. Om meerdere redenen wordt dit niet doorgevoerd. Ten eerste is er onderzoek dat stelt dat meer les geen betere resultaten oplevert (Groen, 2015; Scheerens 2014; Smit, Driessen, & Kuijk, 2015). Daarnaast hebben we een praktisch argument: meer verplichte lessen past simpelweg niet in het al overladen rooster. Dit laatste wordt veroorzaakt door het feit dat het huidige onderwijsaanbod ruim boven de norm van de Wet op de Onderwijstijd uit 2015² valt.

In plaats van extra klassikale lessen bieden we een alternatief, passend bij de door corona opgetreden verschillen tussen leerlingen:

- we bieden de leerlingen keuze-uren. We hervormen het huidige aanbod aan steunuren (AKKU, OSL en BGL) en breiden dit uit naar maximaal 3 keuze-uren per leerling;
- om de keuze-uren maximaal effectief te laten is meer eigenaarschap bij leerlingen nodig rondom de te maken keuzes. Hier zien we een centrale rol voor het mentoraat, naast de adviserende rol van de vakdocent.

Onderstaand werken we dit verder uit.

3.1 het versterken van het ondersteuningsaanbod³

Met betrekking tot de huidige AKKU-, BGL- en OSL-uren stellen we voor dat de teams het huidige aanbod kritisch bezien, zoals door leerlingen en docenten genoemd in de interviews. Een leerling kan meerdere soorten keuze-uren volgen per week, met de volgende doelen:

1. docentgestuurd, een extra instructie over vooraf aangekondigd thema, kennis of vaardigheden. Aanbod per jaarlaag, niet per lesgroep;
2. (deels) docentgestuurd, uitvoeren van specifieke vakopdrachten, geschikt voor zelfstandig werk of werken in kleine groepen (leesvaardigheid, spreekvaardigheid, practica, groepswork). Begeleid door docent, student of TOA;
3. leerlinggestuurd, een zelfstandig werkuur in vaklokaal of ruimte naar keuze van leerling, leerling verdient deze ruimte in dialoog met de mentor. Begeleid door docent, student(en), of onderwijsassistent;
4. extra gespreksmoment met mentor, individueel of in klein(e) groepje(s);
5. specifieke hulp bij het zorgteam.

² Deze wet stelt dat een leerling voldoende onderwijs krijgt als het (verplichte + facultatieve) onderwijsaanbod een gemiddelde jaarlijkse omvang heeft van ca. 26 lessen van 60'. Door besluitvorming in het verleden is de huidige lestabel zeer ruim te noemen, maar laten dit patroon voor nu ongewijzigd.

³ In deze notitie gebruiken we 'keuze-uren' als werktitel, het lijkt handig om een nieuwe schoolbrede terminologie te gebruiken, ook om een breuk met eerdere vormen te verduidelijken

De vormgeving en onderlinge afstemming van het totale aanbod voor leerlingen komt te liggen bij de afdelingsteams, zij staan immers het dichtst bij de leerling (Onderwijsraad, 2017; Van der Hilst, 2021). De beslissing voor welke invulling de leerling kiest voor de keuze-uren, komt te liggen bij de driehoek ouders, leerling en mentor. De vakdocenten spreken uiteraard ook met hun leerlingen over de ondersteuningsmogelijkheden. Hiermee komen we tegemoet aan de wens naar meer keuzevrijheid / maatwerk, zoals door leerlingen geuit (zie bijlage VI) en in het concept-schoolplan verwoord.

Omdat het bovenstaande (deels) andere werkzaamheden vergt dan de huidige ondersteuningsuren wordt de facilitering van deze keuze-uren gelijk aan reguliere lessen (incl. voorbereidingstijd en nawerk). De formatieve uitwerking (zie bijlage III) is vraaggestuurd opgezet, de veronderstelde vraag van leerlingen is als leidraad genomen. Secties hebben dus geen recht op x uur per week, de individuele leerling heeft recht op x uur per week. Dit vormt voor dit eerste jaar het kader, waar nodig op basis van ervaringen nader bij te stellen. Inhoudelijk kunnen teams accenten leggen naar eigen inzicht.

Een voorbeeld van deze uitwerking kan specifieke aandacht zijn voor het bieden van taalgericht vakonderwijs (Hayer & Meestringa, 2015), met een effect op zowel de talige als op de overige vakken. Onderwijs wordt immers steeds taliger, dit blijkt ook uit de EEF-studie.

De sectie Nederlands heeft een plan ingediend waarin het belang van het lezen wordt benadrukt (zie bijlage VII). In de lestabel van 60' is echter nauwelijks ruimte voor een extra klassikaal uur, zoals de sectie voorstelt. De vormgeving is dus nog een aandachtspunt. We stellen voor dit in teamverband af te wegen.

3.2 Het versterken van het mentoraat

De opgelopen leer- en 'leef'-vertragingen bij leerlingen zijn de aanleiding voor het NPO. Centrale persoon in het wegen en bespreken van deze vertragingen is de mentor. Leerling en mentor krijgen zo gezamenlijk goed zicht op de individuele behoeftes en stippelen het juiste pad voor verbetering uit. Hierbij ook gevoed door input van de vakdocent. We zien het recent ingevoerde leerlingbespreking.nl als handzame tool om de begeleidingsgesprekken met leerlingen op te baseren.

Een tweede reden is omdat we in de mentorlessen ook schoolbreed aandacht willen besteden aan studievastigheden en metacognitieve vaardigheden (zie ook concept-schoolplan). We zien dit als een logisch vervolg van de invoering van de methode Tumult. Uit onderzoek blijkt immers dat aandacht voor leren leren (zie bv Pomerance, Greenberg, & Walsh, 2016) en metacognitieve vaardigheden (Perry, Lundie & Golder, 2019) een groot positief effect heeft op het leren en de leerresultaten van leerlingen. Dit wordt bevestigd in de EEF-studie. Een derde reden ligt op het mentale en sociale vlak: de mentor is de eerst aangewezen om een sociaal verband in de klas te realiseren. Een aspect waar, door lockdown én het huidige hybride lesmodel, sterk behoefte aan is. Elke mentor wordt een extra facilitering van 15 klokuur toegekend, die zelf in te richten is. Een plan voor meer intensieve individuele begeleiding, ingediend door het brugklasteam, willen we honoreren en kennen elke brugklasmentor geen 15 maar 60 klokuur toe. Een team kan er gezamenlijk voor kiezen om een deel van de toegewezen keuze-uren als mentor-uur aan te wijzen, bijvoorbeeld om individuele gesprekken onder te brengen (bij voorkeur op de rand-uren van het rooster). Deze keuze gaat dan ten koste van vakinhoudelijk aanbod in keuze-uren.

Het streven is maximaal 15 leerlingen per mentor toe te delen. Met het aantal beschikbare docenten zal dit mogelijk krap worden, alhoewel de verwachte uitbreiding van de OP-formatie in verband met de introductie van het NPO mogelijk soelaas biedt.

3.3 Het verhogen van het welbevinden van leerlingen

Naast aandacht voor vakinhoudelijke vertragingen dienen we nadrukkelijk aandacht te besteden aan het welbevinden van leerlingen, de basis voor het leren door leerlingen. De term 'leefachterstand' werd in de landelijke pers geïntroduceerd en nemen we hier graag over. Recent werd bij de presentatie van 'de Staat van het Onderwijs' (Onderwijsinspectie, 2021) ook gesteld dat 'de school voor leerlingen meer is dan een plaats voor het opdoen van nieuwe kennis en vaardigheden. De school heeft ook een belangrijke sociale functie: het is een fysieke plaats om leeftijdgenoten te ontmoeten.

Simons (2015) koppelt het welbevinden aan schoolprestaties als hij stelt dat “leerlingen zijn unieke personen die inspraak hebben in alle fasen van het leerproces (....) om zo de motivatie en het welbevinden te verhogen, maar het tegelijkertijd mogelijk maken dat elke persoon zo hoog mogelijke resultaten behaalt”.

Biesta (2018) spreekt van een ‘pedagogische opdracht’ van de school en ziet hier geen keuze maar een verplichting. Juist door de coronapandemie is het logisch hier nog duidelijker ruimte voor te maken.

In bijlage VIII staat een aantal ideeën weergegeven, in de projectbegroting is ook een budget gereserveerd voor deze activiteiten. De opmerkingen liggen mooi in lijn met geluiden van leerlingen in de klankborden, als zij stellen te denken aan attractieve lessen, extra ondersteuning door de mentor en aansprekende buitenlesactiviteiten. Wat betreft het tijdpad (zie bijlage II) lijkt voor de detaillering / besluitvorming de periode mei/juni beschikbaar. Ook hier: besluitvorming ligt vooral op teamniveau en deels op sectieniveau, binnen de kaders van een jaarplanning. Punt van aandacht is de dreigende lesuitval, een voor meerdere collega’s in raadplegingen geuite onwelkome verstoring van het lesproces. Een goede balans tussen kwalificatie en persoonsvorming (Biesta) moet hier toch haalbaar zijn.

Nieuw beleid in ondersteunende randvoorwaarden

4.1 het versterken van het werken in teamverband

We staan als school voor forse pedagogische en didactische uitdagingen. In de huidige werkwijze worden veel besluiten op schoolniveau genomen, is dit passend voor de komende periode waarin veel maatwerk nodig is? Een groot deel van de beschreven situatie en interventies heeft tot doel om de individuele leerling zo optimaal mogelijk te bedienen, in onderwijskansen en begeleiding. Dit pleit ervoor om de zeggenschap in de interventies bij collega's zo dicht mogelijk bij de leerling te leggen (Onderwijsraad, 2017). Ten behoeve van deze pedagogische opdracht willen we het werken in teamverband versterken. Derksen (2021) stelt dat het teamwerken verbetert als er gelijke aandacht is voor vier processen: toekomst maken, reflectie, organisatie en dialoog voeren. Ieder team kan zelf inschatten bij welk van de vier processen meer aandacht nodig is. Van der Hilst (2021) stelt dat teams beter functioneren als ze daadwerkelijke zeggenschap toebedeeld krijgen binnen schoolkaders. Dit kunnen we vergroten door hen een stem te geven hoe de beschikbare formatie voor keuze-uren wordt verdeeld, welke inhoudelijke invulling de keuze-uren van het team krijgen en welke accenten worden gelegd in het mentoraat. Daarmee optimaal afgestemd op de behoeften van de eigen doelgroep.

Ook via de formatie is sturing te geven aan het optimaliseren van het werken in teamverband. Uit een analyse blijkt dat de huidige verdeling van lesformatie in de meeste teams leidt tot een situatie waarbij de teamdocenten een minderheid van de lessen in het team verzorgen. Zo bereiken teambesluiten dus niet optimaal de leerlingen van het team.

Om de belangen van leerlingen meer centraal te stellen, formuleren we de volgende beleidsvoorstellen:

1. het mentoraat waar mogelijk continueren in een hoger leerjaar (dit wordt in een aantal teams al nagestreefd, niet schoolbreed);
2. de toedeling van lesgroepen waar mogelijk continueren in een hoger leerjaar (dit is nu geen schoolbreed aandachtspunt);
3. minstens 50% van de lestaak van een teamdocent te realiseren in het eigen team. Bij de introductie van het teamwerken op het Alkwin Kollege is 60% als norm gesteld, deze is verwaterd, waardoor nu slechts een kleine minderheid van de docenten voldoet aan deze regel. Door 50% aan te houden maken we de regel haalbaarder, waarbij een lagere norm voor het brugklasteam mogelijk is.

Zo realiseren we randvoorwaarden waardoor een betere meerjarige relatie tussen klas/leerling en vakdocent kan ontstaan. Meerdere lesgroepen in één team leidt tot focus (minder werkdruk) voor de individuele docent. Praktisch betekent dit dat de door de secties voorgestelde klastoedeling wordt voorgelegd aan het MT. Van secties wordt een argumentatie gevraagd als toch van bovenstaande regels is afgeweken.

De realisatie van onze NPO-doelen zal ook veel vergen van de afdelingsleiders. Omdat we de teamstructuur ongewijzigd willen laten zoeken we de versterking in de uitbreiding van de huidige OCT-functie (ca. 5x 100 klokuur per team).

Daarnaast zal het optimaal inzetten van onze onderwijsdata belangrijk zijn in het NPO-traject. We willen dit versterken door de introductie van twee 'datacoaches' (we kiezen voor havo-, resp. vwo om de onderwijsloopbaan van leerlingen goed in beeld te krijgen, elk 100 klokuur facilitering). Zij zullen de teams gevraagd en ongevraagd voorzien van data(-analyses) over het onderwijsproces.

4.2 De professionalisering van medewerkers

De veranderingen in het kader van NPO brengen nieuwe aandachtspunten en vragen deels nieuwe vaardigheden van docenten. Bij de peiling onder docenten werden de volgende thema's het meest genoemd (er waren meerdere keuzes mogelijk):

differentiëren in de les	35%
executieve functies en leerstrategieën	26%
sociaal emotionele begeleiding IIn	26%
motivatie	22%
mentorentraining	20%
didactisch coachen, feedback geven	17%

Ook was er een groep docenten die geen specifieke noodzaak voor scholing op deze thema's zag. Op basis deze inventarisatie lijkt het logisch om in het komende schooljaar de bovenstaande thema's expliciet op te nemen in het scholingsbeleid. Net als andere jaren zal dit via het JPO 2021/22 ter keuze worden voorgelegd aan de medewerkers.

Specifiek willen we, in lijn met de opbrengsten van de havo-taskforce, het team H23 versterken via een intervisietraject op basis van Video Interactie Begeleiding.

Praktische uitwerking van de keuze-uren

Als belangrijk organisatorisch gevolg van het besluit om het 60'-roostermodel te continueren is het aantal beschikbare keuze-uren: twee uren op randuren en één keuze-uur op het hart van de dag. Op het hart van de dag zal het aanbod alle leerlingen moeten omvatten, om tussenuren voor hen te voorkomen. Om het passend te houden in het gebouw zal de gemiddelde groeps grootte vergelijkbaar zijn aan de klasgrootte.

Op de randuren is deze verplichting afwezig en kan in kleinere groepen worden gewerkt binnen de grenzen van de beschikbare formatie per team. Doel is dat leerlingen in deze uren zoveel mogelijk in zeer kleine (literatuur spreekt van 2-5 leerlingen) groepen worden ondersteund en dat ze veel feedback op hun ontwikkeling krijgen. In de EEF-studie werd gesteld dat begeleiding in (zeer) kleine groepen een groot positief effect heeft op de leerresultaten van leerlingen.

Het financiële kader wordt gevormd door de bedragen in de projectbegroting, zie paragraaf 6. In totaal zijn 180 + 10% = 198 docenturen beschikbaar voor de keuze-uren. Additioneel aan de huidige uitgifte van begeleidingsuren (81 uur) delen we dus in het kader van het NPO 198 - 81 = 117 docenturen toe (uitgewerkt in bijlagen III en V).

5.1 Voorgestelde werkwijze op teamniveau

We stellen de volgende fasering voor:

1. Doelen bepalen op teamniveau ten aanzien van de keuze-uren	Welk type keuze-uren bieden we aan, in welke verhouding?	Zie paragraaf 3a
2. Analyse huidige uitgifte akku/osl/ bgl t.a.v. het omschreven doel	Zijn er bijstellingen nodig? welk aanbod teamoverstijgend?	Evt. inzet OOP
3. Beoordeling van de aangeleverde voorstel-toedeling per sectie binnen team	Is het voorstel passend, na stap 1 + 2? Welke aanpassingen nodig?	Zie bijlage IV
4. De secties verdelen de lesformatie conform het beleid + teamwensen		
5. Het MT accordeert de formatievoorstellen van de secties.		

Graag geeft de schoolleiding de teams een centrale rol in de beoordeling van het huidige aanbod aan ondersteuningsuren en de toedeling van keuze-uren. De secties vullen vervolgens de onderwijskundige wensen van de teams in. De verwerking van de extra beschikbare formatie in het kader van NPO kan als volgt worden gefaseerd⁴.

⁴ het beoogde tijdpad staat vermeld in bijlage II, de getalsmatige voorbeeld-uitwerking in bijlage IV.

5.2 Verdeling van de additionele (NPO)keuze-uren over secties en teams

De keuze-uren zijn een vorm van vraaggestuurd onderwijs. De uitdaging is dus om in het aanbod van vakken zo goed mogelijk aan te sluiten bij de te verwachten vraag van leerlingen. Op grond van eigen ervaringen in de diverse 'vakantiescholen', uitkomsten van de recente inventarisatie onder leerlingen (zie bijlage VI) en gebaseerd op de TIG- en NRO-publicaties maken we een inschatting van de verwachte vraag. Zo verwachten we veel leerlingen een ondersteuningsvraag voor wiskunde, minder bij gamma- en kunstvakken. We hanteren hierbij de volgende vuistregel:

Groep I : wiskunde, economie (BB), biologie (BB)	wiskunde, economie bedrijfseconomie, biologie	+0,25 extra uur*
Groep II: beta-vakken, talen en Bedrijfseconomie	Bi (onderbouw) Nat, Sk, Fa, DU, En, Ne, KT	+0,15 extra uur
Groep III: andere gamma-vakken, kunst en BWO.	Ak, gs, MI, Mu, BV, LE, won, CKV, BWO	+0,1 extra uur

* dit betekent dat voor elke 10 lesgroepen in een sectie 2,5 keuze-uren ter beschikking komen.

In bijlage III is het aantal keuze-uren per vak berekend (additioneel aan de huidige begeleidingsuren BGL, AKKU, zorg), op basis van het aantal lesgroepen en de veronderstelde 'behoefte-factor' per vak. Op grond van de ervaringen gedurende het schooljaar kan een afdelingsteam uiteraard de aard van bepaalde uren wijzigen. Zo kunnen de afdelingsteams eigen accenten leggen, zij immers kennen de wensen van hun leerlingpopulatie het beste. De schoolleiding assisteert uiteraard graag bij de besluitvorming op teamniveau.

Projectbegroting NPO- Alkwin

Onderstaand de begroting van de tweejarige NPO-subsidie, verdeeld over de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Het ministerie garandeert op dit moment een bate van € 700 per leerling per schooljaar. Additioneel budget is landelijk beschikbaar, maar dit zal worden toegekend aan scholen met een hoger risico-profiel. Voor het Alkwin rekenen we voorsnog behoedzaam met € 700 en 1600 leerlingen, verdelen de subsidie ongeveer 50/50 over de schooljaren. We houden ca. 5% onvoorzien voor het eerste subsidiejaar, op dit moment ca. 10% onvoorzien voor het tweede jaar. Op die manier blijven we wendbaar om nieuwe inzichten te realiseren. De detaillering van de begroting is opgenomen in bijlage V.

Bate	Toelichting	Totaal (1600 lln)	
rijkssubsidie NPO bron: brief Slob, dd. 24 mrt 2021	€ 700 per leerling, per jaar indicatie	€ 2.240.000	
indicatieve eigen verdeling over schooljaren	verdeling over leerjaren ter eigen invulling	ca. 50% = € 1.120.000	ca. 50% = € 1.120.000
Besteding	Detailering in bijlage III	2021-2022	2022-2023
extra beschikbaarheid keuze-uren; extra facilitering van bestaande AKKU/OSL/BGL-uren.	5.8 fte 1.1 fte	)))) 748.000	)))) 748.000
Mentoraat, extra; idem, specifiek brugklas	1.1 fte 0,5 fte	))	))
Counseling, datacoach (OP)	0,3 fte	)	)
Onderwijsassistent	1.5 fte	128.000	128.000
Uitbreiding OCT-taak	0.4 fte	38.000	38.000
Scholingsbudget NPO Intervisie H23		50.000 30.000	50.000 0
Budget 'welbevinden' additioneel aan ouderbijdrage		60.000	60.000
Onvoorzien, ca. 5%, resp. 10%		50.000	100.000
Totaal besteding		€ 1.104.000	€ 1.124.000 € 2.228.000

Het totaal aan begrote uitgaven in de projectbegroting komt vrijwel overeen met de projectsubsidie. De landelijke subsidie voor twee schooljaren zal tot extra formatie voor OP en OOP leiden (zie bijlage III voor een inschatting per sectie). Gezien de tijdelijkheid van de gelden merken we alle uitbreidingen van formatie als projectaanstelling aan.

Gebruikte literatuur

Interne bronnen:

(2019). adviezen ontwikkelgroepen gepersonaliseerd onderwijs

(2020). stukken Expeditie Alkwin

(2020). Tussentijdse resultaten havo-taskforce, maart 2021.

(2021). Samen leven, samen leren. Schoolplan Alkwin Kollege 2021-2025.

- Biesta, G.J.J. (2018). Het prachtige risico van onderwijs. Culemborg: Phronese.
- Derksen, K. (2021). Goed teamwerk, hoe teams beter kunnen presteren en floreren. Amsterdam: Boom.
- Education Endowment Foundation (2020). Teaching and Learning Toolkit. Geraadpleegd op: <https://educationendowmentfoundation.org.uk/evidence-summaries/teaching-learning-toolkit/one-to-one-tuition/technical-appendix/>
- Groen, M. (2015). Kan het onderwijs in Nederland efficiënter? Een technische internationale analyse. Den Haag: CBS.
- Hajer, M., & Meestringa, T. (2015). Handboek taalgericht vakonderwijs. Bussum: Coutinho.
- Hilst, B. van der (2021). Teamgericht organiseren in het voortgezet onderwijs. Utrecht: Het leren Organiseren.
- Inspectie van het Onderwijs (2021). De staat van het onderwijs 2021. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Ministerie van Onderwijs (2021). Nationaal Programma Onderwijs. Geraadpleegd op 10 mei 2021 op: <https://www.nponderwijs.nl/>
- Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (2020). Effectiviteit van inhaal- en ondersteuningsprogramma's om onderwijsachterstanden in te halen: een overzicht van internationale en Nederlandse literatuur. Amsterdam: NRO.
- Onderwijsraad (2017). De leerling centraal? Den Haag: Onderwijsraad.
- Perry, J., Lundie, D., & Golder, G. (2019). Metacognition in schools: what does the literature suggest about the effectiveness of teaching metacognition in schools?, Educational Review, 71:4, 483-500, DOI: 10.1080/00131911.2018.1441127
- Pomerance, L., Greenberg, J., & Walsh, K. (2016). Learning about learning: What every teacher needs to know. Geraadpleegd op http://www.nctq.org/dmsView/Learning_About_Learning_Report
- Scheerens, J. (2014). Effectiveness of time investments in education: insights from a review and meta-analysis. (SpringerBriefs in education). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-00924-7>
- Simons, M. (2015). Het centraal plaatsen van de leerling, mogelijkheden en grenzen van personalisering. Leuven: Katholieke Universiteit.
- Smit, F. & Driessen, G. & Kuijk, J. (2015). Variatie in schooltijd en onderwijskwaliteit, een internationale literatuurstudie naar effecten van verschillende invullingen van de onderwijstijd op de onderwijskwaliteit. Nijmegen: ITS.
- The Implementation Group (2021) Onderzoek naar effecten Covid-19 op VO: Onderwijsresultaten. Deventer: TIG.

Bijlagen

1. (Onderwijs)schoolplandoelen en de Alkwin-uitwerking van het NPO	19
2. Projectplanning en werkwijze	20
3. Keuze-uren, verdeling over secties	22
4. Voorbeeld-uitwerking van de verdeling van de keuze-uren per team	24
5. Raming van de formatieve effecten	25
6. Opbrengsten uit de inventarisaties	26
7. Pleidooi voor leesonderwijs (sectie Nederlands)	29
8. Pleidooi voor acties gericht op het welbevinden van leerlingen	30

(Onderwijs)schoolplandoelen en de Alkwin-uitwerking van het NPO

In de inleiding is gesteld dat we de NPO-doelen hebben gerelateerd aan de onderwijsdoelen in het concept-schoolplan. Onderstaand wordt deze relatie weergegeven.

Thema's	NPO
1.1 Activerend, aantrekkelijk en aansluitend onderwijs Wij bieden onderwijs dat nieuwsgierig maakt, dat eigentijds en actueel is. Onderwijs met uitdaging, contextrijk en vakoverstijgend, aantrekkelijk en passend in een snel veranderende wereld. Onderwijs dat aansluit bij wat leerlingen al zelfstandig kunnen en dat hen begeleidt naar toenemende verantwoordelijkheid. Dat aandacht geeft aan het leren leren en zelfvertrouwen helpt te ontwikkelen. Onderwijs dat ruimte biedt om te proberen en te leren, zowel voor docenten en onderwijsondersteuners als de leerlingen, vanuit een gemeenschappelijk en onderbouwd pedagogisch-didactisch kader.	Raakvlak met de coronasituatie
Maatwerk: Alkwin-leerlingen krijgen *De onderwijstijd biedt ruimte voor leerlingen om keuzes te maken die passen bij hun leerbehoeften.	X
*Gegevens over de voortgang van leerlingen zijn toegankelijk om maatwerk te kunnen bieden.	X
*Leerlingen krijgen gelegenheid vakken te kiezen waarmee ze hun talenten ontdekken en ontwikkelen.	-
*Leerlingen worden begeleid in het maken van keuzes die passen bij hun ontwikkeling en interesses.	X
Studievaardigheden - Alkwin-leerlingen leren leren *Er is een doorlopende leerlijn over leren leren, die in het mentoraat en vaklessen belangrijke aandacht krijgt.	X
*De leerling ontwikkelt en gebruikt studievaardigheden voor hier & nu en voor daar & dan.	x
*Docenten hanteren bij de begeleiding van de vaklessen en het mentoraat dezelfde taal en methodiek.	X
Pedagogiek/didactiek - Het Alkwin Kollege hanteert een gemeenschappelijk en onderbouwd pedagogisch-didactisch kader. *Leerlingen ervaren dat zij les krijgen volgens een herkenbare structuur en in een herkenbaar pedagogisch klimaat.	x
*Leerlingen ervaren een gemeenschappelijke pedagogisch-didactische aanpak in de hele schoolorganisatie.	x
*Docenten gebruiken een gemeenschappelijke taal om tot vakoverstijgend onderwijs te komen.	-
*Het gemeenschappelijke kader is herkenbaar in instrumenten, zoals leerlingenenquêtes en benoemingsprocedures.	-
*Leerlingen ervaren in onze taal en ons gedrag dat we trots zijn op de havo- en de vwo-route in de school.	x

X = groot raakvlak, x = beperkt raakvlak, - = nauwelijks raakvlak

Projectplanning en werkwijze

De planning van de implementatie van de NPO-subsidie is als volgt:

Maand	Actie	Door	Resultaat
Maart/april	verzamelen + analyse data en opinies	Peter/ Ron/ Terence/ Nelleke	voorkeursscenario met varianten van de ontwikkelrichting in 'Naar een NPO-Alkwin'
April	bespreken ontwikkelrichting (projectteam, leerlingenraad, teams, secties, groepen leerlingen en docenten, MT, MR)	Alle geledingen	verfijning, bijstelling en delen informatie
Mei	voorleggen ontwikkelrichting ter instemming aan MR	Schoolleiding	akkoord op hoofdlijnen, ten aanzien van doelen, organisatie en formatie
Juni	bespreken in secties en teams, leervertragingen en leerlingwelzijn, aanpassing roosterstructuren waar nodig	MT	inhoudelijke invulling, organisatorische realisatie
Augustus	start uitvoering jaar 1, Monitoring ontwikkelingen	Allen, projectgroep	
Voorjaar '22	besluitvorming eventuele bijstellingen	MT, MR	
Augustus '22	start uitvoering jaar 2		

Voor de detaillering van de plannen is een projectgroep NPO geformeerd, bestaande uit vertegenwoordigers van het MT, docenten, leerlingen, counselors, roosterbureau en pMR. De samenstelling is als volgt:

Iman El Mahdaoui Sadaf Fazli	Leerlingenraad
Saskia van Loon	Docent, lid MR
Marco van Overveld	Docent, counselor
Annemarie Bronneman Tonny Hendriks	Adelingsleiders 4/5 havo Afdelingsleider 2/3 vwo
Peter Spoon Ron van der Sluis	Projectleiding Projectleiding + roosterbureau
Stuurgroep	Peter Spoon, Ron van der Sluis Terence Honing, Nelleke Pedroli

Gevolgd werkwijze tot nu toe

Centraal in de uitwerking van de NPO-subsidie staat het ophalen en analyseren van schooleigen data (de 'schoolscan'). We hebben hiertoe de volgende groepen bevraagd.

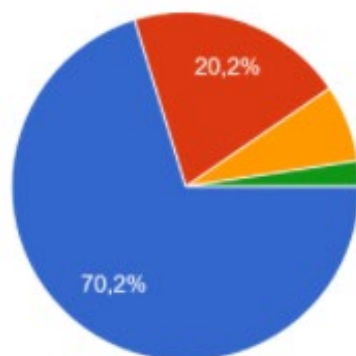
1. Het personeel hebben we bevraagd in twee klankbordgesprekken, waarvoor medewerkers zich konden aanmelden. Ook zijn docenten bevraagd over ervaringen mbt leeropbrengst, programmatische aanpassingen, toetsing, contacttijd en mogelijke oplossingen. Secties zijn bevraagd naar opgetreden vertragingen in de jaarprogramma's. En zijn diverse aanvullende gesprekken met specifieke groepen medewerkers (waaronder OCT-ers en havo-taskforce) gevoerd,
2. leerlingen zijn bevraagd in klankbordgesprekken per afdeling. Een enquête over beelden t.a.v welbevinden, leervertragingen, verschillen tussen vakken, kwaliteit online onderwijs (Kwaliteitsscholen en eigen vragenlijst) is helaas nog niet volledig geanalyseerd.
3. Ouders tot slot zijn bevraagd in een enquête over beelden t.a.v welbevinden van leerlingen, leervertragingen (Kwaliteitsscholen), ook deze data zijn helaas nog niet voorhanden.
4. een externe partij (The Implementation Group) heeft een analyse uitgevoerd van de cijfermatige schoolresultaten en deze vergeleken met het vorig schooljaar;

Uiteraard zijn ook eerdere opbrengsten van de havo-taskforce, relevante literatuur en ondersteunende informatie van OCW en VO-Raad meegenomen in dit traject.

In de dagen volgend op de bespreking in de teams is een peiling uitgezet onder docenten. Onderstaand de uitslag. Hieruit blijkt een duidelijke voorkeur voor het 60'-scenario.

Welk scenario dient volgens jou dit jaar verder verkend en uitgewerkt te worden met als doel een goed plan voor volgend jaar neer te zetten

84 antwoorden

- Het scenario waarin lessen van 60 minuten met een extra begeleidingsuur centraal staat
- Het scenario waarin lessen van 50 minuten met meerdere extra begeleidingsuren centraal staat
- Neutraal: ik heb geen overduidelijke voorkeur
- Ik kan mij om andere redenen geen uitspraak doen over deze vraag (graa...

Keuze-uren, verdeling over secties

In het kader van NPO introduceren we 3 keuze-uren per stamklas, waarin opgenomen het huidige ondersteuningsaanbod (akku, osl, bgf). Om de reguliere klasdeler van 30 leerlingen te verlagen voegen we 10% formatie toe, zodoende ontstaat er keuzeruimte voor leerlingen. Via een additionele inzet van OOP en/of stagiairs of via het toestaan van zelfstandig werken (op de gang of het leerplein) kan een team enige differentiatie en een verdere verlaging van de groepsgrootte in het vaklokaal realiseren.

Op schoolniveau hebben we voor 60 klassen x 3 uur + 10% = 180 + 18 = 198 docenturen nodig. Dit is een toename van 117 docenturen t.o.v. de huidige uitgifte van 81 uur ondersteuning. Als we de benodigde 117 uren naar rato van het aantal stamklassen/ lesgroepen en veronderstelde behoefte van leerlingen ('factor' in het schema) verdelen ontstaat het volgende beeld:

Sectie	Lesgroepen per team					Les- groepen totaal	Factor	Additionele keuze-uren (afgerond)	Idem, in fte
	BK	H23	V23	Hbb	Vbb				
Aardrijkskunde	9	9	13	9	11	51	0,1	5	0,3
Biologie OB	9	4	7	0	0	20	0,1	2	0,1
Biologie BB	0	0	0	5	10	15	0,25	4	0,2
BWO	9	9	13	12	16	59	0,1	6	0,3
Duits	0	7	11	3	6	27	0,15	4	0,2
Economie OB	0	5	6	0	0	11	0,1	1	0,1
Econ - beco BB	0	0	0	13	15	28	0,25	7	0,4
Engels	9	9	13	12	20	63	0,15	9	0,5
Frans	9	8	10	3	3	33	0,15	5	0,2
Geschiedenis	9	9	13	10	9	50	0,1	5	0,3
Kunst, mu, bv, ckv	9	14	20	8	9	60	0,1	6	0,3
Klassieke talen	0	0	2	0	3	5	0,15	1	0,0
Levensb., filosofie	9	9	13	0	6	37	0,1	4	0,2
Maatsch. leer	0	0	0	6	5	11	0,1	1	0,1
Natuurkunde	0	9	13	3	9	34	0,15	5	0,3
Nederlands	9	9	13	12	16	59	0,15	9	0,4
Scheikunde	0	5	6	4	10	25	0,15	4	0,2
Spaans	0	8	13	5	12	38	0,15	6	0,3
Techniek	9	0	0	0	0	9	0,1	1	0,0
WON	3	0	6	0	2	11	0,1	1	0,1
Wiskunde	9	9	13	13	20	64	0,25	16	0,8
Subtotaal secties								101	
Resterend								16	0,8
Totaal	102	123	185	118	182	710	3,0	117	5,8

NB. het vermelde aantal uren komt boven op de al bestaande uren BGL/OSL/AKKU

Voorbeeld: de sectie aardrijkskunde verzorgt per team 9-11 lesgroepen per team, totaal 49. Vermenigvuldigd met de behoefte-factor 0,1 levert dit 5 keuze-uren op, additioneel aan het aantal door de sectie verzorgde uren in AKKU/ OSL/ BGL.

Voorbeeld-uitwerking van de verdeling van de keuze-uren per team

Ieder team kan drie banden met keuze-uren vullen, waarbij een klein deel van de formatie ook voor teamoverstijgende activiteiten (m.n. zorg en vaardigheden) moet worden gereserveerd. Het aantal docent-uren per band is in principe X+10%.

Voorbeeld: brugklasteam heeft 9 stamklassen, dus 10 docent-uren per band, dus 30 docent-uren in de drie beschikbare roostermomenten voor keuze-uren. Een deel van deze uitgifte (nu 81 docenturen schoolbreed, dus gemiddeld 16 uur per team) is nu al onderdeel van het rooster. Het uitgangspunt bij de verdeling is dan:

	Vakken in het team	Keuze-uren per vak	Totaal
Analyse huidige uitgifte aan akku/osl/bgl			Huidige 81 uur, gedeeld door 5 teams = 16u per team.
Groep 1: Wiskunde	Wiskunde	$0,25 \times 9 = 2$	1 vak á 2u = 2 uur
Groep 2: beta-vakken, talen en Bedrijfseconomie	Biologie, Frans, Engels, Nederlands	$0,15 \times 9 = 1$	4 vakken á 1u = 4 uur
Groep 3: andere gamma-vakken, kunst en BWO.	Aardrijkskunde, geschiedenis, Muziek/beeldende vorming, Levensbeschouwing, won, BWO	$0,1 \times 9 = 1$	6 vakken á 1u = 6 uur
Nog toe te delen			2 uur
Totaal in 3 banden van keuze-uren voor 9 stamklassen			30 docent-uren

Een andere optie kan zijn dat het team primair inzet op een versterking van het mentoraat via een vast contactmoment in de keuzeband. Dit vergt in dit team 9 docent-uren, waardoor er nog 21 resteren. De keuze hierin is aan het team.

Zo wordt duidelijk dat voor elk team de huidige gemiddelde inzet van 16 uur met de NPO-subsidie wordt uitgebouwd naar (in dit voorbeeld) 30 docent-uren. Op eenzelfde wijze is het aantal keuze-uren per vak in de overige teams becijferd. Schoolleiding kan hierin ondersteunen om per team het optimum te bepalen. Hierbij is eventuele inzet van OOP en/of ROSA-studenten nog niet meegeteld.

Raming van de formatieve effecten

De in paragraaf 3 genoemde interventies hebben een effect op de formatie, per sectie, management en OOP. Onderstaand een overzicht. Gerekend met een GPL OP € 85.000,=

Sectie	Extra keuze-uren	Extra facilitering AKKU/OSL	Extra facilitering mentoraat	Overige taken	Totaal	Opmerking*
	1)	2)	3)	4)		
Secties	5,0	1,1	1,6		7,7	
Resterend	0,8				0,8	OP of OOP
Overige taken				0,3	0,3	
Subtotaal OP	5,8	1,1	1,6	0,3	8,8	€ 748.000
Uitbr. AL-formatie				0,4	0,4	
Management 5)					0,4	€ 38.000
Counseling OOP				0,1	0,1	
Extra RT				0,2	0,2	indicatief
Onderwijs ass.				1,0	1,0	indicatief
Extra Trajectvoorz.				0,2	0,2	indicatief
OOP					1,5	€ 128.000
Totaal formatie						€ 914.000
Materiële kosten						
Scholing, specifiek NPO						€ 50.000
Intervisie-traject team Havo-23 (in 21-22)						30.000
Welbevinden, budget voor extra sociale activiteiten						60.000
Totaal materieel						€ 140.000
Onvoorzien, ca 5% (materieel of personeel)						50.000
Totale meerkosten NPO per schooljaar						€ 1.104.000

* loonkosten gebaseerd op gemiddelde personeelskosten (GPL) van € 85.000 (OP) en € 50.000 (OOP)

- Keuze-uren, uitbreiden van huidige 81u naar 198u = 117u = 5.9 fte (zie ook bijlage III)
- Ophoging van de opslagfactor voor de AKKU/OSL = 27% meer facilitering bij 81 u = 22u = 1.1 fte
- Facilitering mentoraat ophogen met 15 klokuur x 120 mentoren = 1.800 klokuur = 1.1 fte
- Counselors +5x50 + 2x100 datacoach = samen 450 klokuur = 0,3 fte
- Uitbreiding management via het versterken van de OCT-functie (elk team +100u) = 0,4 fte

Opbrengsten uit de inventarisaties

Informatie uit landelijk cijfermatig onderzoek TIG

Het onderwijsadviesbureau TIG (2021) heeft een onderzoek uitgevoerd naar de landelijke effecten van COVID-19 op door leerlingen behaalde cijfers in het voortgezet onderwijs. TIG beschrijft een aantal (landelijke) conclusies over de effecten:

- In de periode 2019-2020, tijdens de lockdowns, is er sprake van een toename van het aantal leerlingen dat een 4 of een 5 scoort ipv een 6 en is er een afname van het aantal leerlingen dat een 7 scoort. Het aantal leerlingen dat een 8 of hoger scoort is stabiel gebleven. Conclusie is dat vooral de zwakkere leerlingen nadelige gevolgen ondervinden. De goede presteerders (een 8 of hoger) leiden het minst.
- De standaarddeviatie (de spreiding van cijfers) bij gemiddelde resultaten van toetsen is hoger geworden. Dat ondersteunt de vorige conclusie dat vooral de zwakkere leerlingen de nadelige gevolgen ondervinden.
- De havo-leerlingen zijn er sterker op achteruitgegaan dan de vwo-leerlingen.
- Er is (landelijk) geen verschil tussen de onder- en bovenbouw waarneembaar.
- Er lijkt landelijk geen verschil te zijn tussen leerlingen die op niveau zijn geplaatst ten opzichte van leerlingen die boven hun niveau zijn geplaatst.
- Er is een aantal vakken aan de wijzen waar de achterstanden cijfermatig het grootst zijn:
Grieks en Latijn;
wiskunde, natuurkunde, scheikunde en biologie;
economie.

Informatie uit Alkwin onderzoek door TIG

Op verzoek heeft het bureau TIG voor het Alkwin een specifieke analyse gemaakt.

In vergelijking met de landelijke gegevens is er een aantal overeenkomsten en een aantal verschillen te noemen. Gelijk het landelijke beeld neemt het aantal onvoldoendes toe: het aantal leerlingen dat tussen de 5 en de 6 scoort neemt toe. In tegenstelling tot het landelijke beeld waarin alleen de groep die tussen de 6 en de 7 scoorde afnam, zien we op het Alkwin juist dat de groep leerlingen die tussen de 7 en de 8 scoort afneemt. De spreiding op het Alkwin is (dus) groter. Dit zou pleiten voor (meer) differentiatie.

We zien dat de resultaten in 2020 voor het havo als geheel progressie vertoont in tegenstelling tot het landelijke beeld (maar nog steeds onder het landelijk gemiddelde ligt. Voor het vwo geldt dat er sprake is van een daling in resultaten die gelijk is aan de landelijke trend. Ook het vwo scoort (op basis van de gegevens tot maart) onder het landelijke gemiddelde).

In de onderbouw geven we al jaren hogere cijfers dan het landelijke gemiddelde. In de lockdown lijken onze cijfers gelijke tred te houden met de landelijke trend. In de bovenbouw dalen in 2020 (de lockdown) onze cijfers, iets sneller dan landelijk. Combineren we de gegevens van onder- en bovenbouw, havo en vwo met het algemene beeld dan kunnen we concluderen dat de resultaten in zowel de onder- als in de bovenbouw achteruit zijn gegaan. Hierbij komen de resultaten in de onderbouw dichterbij het landelijke gemiddelde te liggen terwijl de bovenbouw verder onder het landelijk gemiddelde schiet. Het havo als geheel lijkt het volgens de resultaten goed te doen. Onzichtbaar is of dit algemeen havo is of specifiek voor de onder- of bovenbouw.

Informatie uit de sectie-enquête

De secties zijn bevroegd over ervaringen mbt leeropbrengst, programmatische aanpassingen, toetsing, contacttijd en mogelijke oplossingen. Een overzicht:

De ervaring van de docenten is dat de **leeropbrengst** in de onder- en bovenbouw er iets op achteruit zijn gegaan. Ook wordt aangegeven dat in zowel onder- als boven de effecten voor het havo groter zijn dan voor het vwo. De effecten worden zowel op het vwo als op het havo in het voorexamenjaar het grootst ervaren. Overige inbreng over de leeropbrengst is dat er wordt vermoed dat de vaardigheden (studievaardigheden zowel als reken, lees- en .schrijfvaardigheden) een achteruitgang vertonen en dat 'de basis' nu ontbreekt.

Op alle niveaus en in alle jaarlagen is er in enige mate sprake van aanpassingen in het **programma (PTO / PTA)**. Dit heeft er in een aantal gevallen toe geleid dat het niveau is aangepast / gewijzigd, aldus de collega's.

Ook het **toetsingsniveau** is af en toe (naar beneden) bijgesteld, waarbij 4H wel opviel (50%). In een minderheid van de toetsen is de norm (in zowel boven- als onderbouw) naar beneden bijgesteld.

De **contacttijd** is voor alle vakken minder geweest. Het aantal contactmomenten over het algemeen gelijk.

De **oplossing** wordt door docenten voornamelijk gezocht in meer vaklessen. Daarbij wordt ook aangegeven dat er **keuze** moet zijn voor leerlingen om meer tijd te besteden aan die vakken waar ze minder goed in zijn ten koste van de vakken die wel goed gaan. Ondersteuningslessen op of buiten het Alkwin is een tweede genoemde optie. Daarnaast wordt ook extra mentorlessen en begeleiding met studievaardigheden geopperd.

Per vak geven secties duidelijke verschillen aan, in de onderstaande tabel worden de vakken vermeld waar docenten een 'sterke achteruitgang' van scores aangeven. Duidelijk wordt dat in de bovenbouw meer vertragingen worden vermeld.

Overzicht belangrijkste scores

Vak	De algemene leeropbrengst / leerprogressie van de leerlingen voor mijn vak			
	Onderbouw		Bovenbouw	
	havo	vwo	havo	vwo
biologie	lets achteruit	lets achteruit	Sterk achteruit	Sterk achteruit
economie	lets achteruit	lets achteruit	Sterk achteruit	Gelijk gebleven
bedrijfseconomie			Sterk achteruit	Sterk achteruit
Duits	Sterk achteruit	Sterk achteruit	lets achteruit	lets achteruit
Frans	Sterk achteruit	lets achteruit	lets achteruit	lets achteruit
wiskunde B			Sterk achteruit	Sterk achteruit
wiskunde C				Sterk achteruit

Informatie uit de leerlingklankborden

Uit gesprekken met leerlingen (brugklas, vwo- en havo-bovenbouw) is het volgende naar voren gekomen:

Algemeen geluid was de wens om te kiezen voor vakken waar een leerling zich zwak in acht ("ik wil het zelf beslissen of in ieder geval eerst een gesprek voorafgaand aan de keuze"). En deze keuzes voor één of twee weken vast te leggen, bij voorkeur begeleid door de mentor via korte 1:1 gesprekjes. De bovenbouwleerlingen zien dit voor zich met een Plan van Aanpak dat samen met de mentor is opgesteld. Het verhogen van de motivatie kan deels door de lessen afwisselend te maken.

De brugklassers benadrukken het sociale aspect ("met elkaar in de klas zitten en met elkaar omgaan is weer wennen"). De kennismaking met de school is voor hen beperkt geweest. De mentor wordt gezien als degene die aandacht moet besteden aan de mentale gezondheid.

De bovenbouw-leerlingen vragen om een grotere diversiteit aan keuze-uren dan de huidige situatie, met een grote mate van vrijwilligheid. De leerlingen spreken hun keuzes graag door met hun mentor. Het doel van de keuze-uren en de rol van de docent moet goed worden omschreven, nu ervaren ze te grote verschillen. Ook wordt gepleit voor een ingeroosterd mentoruur met aandacht voor leren leren, leren gemotiveerd te blijven, dit kan klassikaal of individueel. Verplichte extra vaklessen wordt afgewezen vanwege “de grote verschillen per leerling”.

Informatie uit de leerlingenscan (tussentijds, nog niet door alle leerlingen ingevuld, 10-5-21)

Reacties	349	578
	Bovenbouw	Onderbouw
Meer tijd nodig om schoolwerk af te krijgen	43%	31%
Veel tijd kwijt om lesmateriaal te vinden	33%	28%
Niet gemakkelijk vragen kunnen stellen aan docent	44%	50%
Thuis niet voldoende rust om lessen te volgen	19%	10%
Op school niet voldoende rust om de lessen te volgen	26%	17%
Lesstof minder begrepen bij veel vakken door online onderwijs	24%	39%
Onvoldoende steun/ aandacht van de mentor	9%	7%
Minder gelukkig	19%	21%
Minder gemotiveerd	53%	49%
Cijfer voor combinatie online/ in de klas	6,07	6,71

Behoefte aan ondersteuning

Reacties	Bovenbouw	Onderbouw
Niet nodig	19%	25%
In de klas	27%	26%
In een klein groepje	34%	28%
1 op 1	13%	13%
Ander, ...	7%	8%

Pleidooi voor leesonderwijs (sectie Nederlands)

De sectie Nederlands heeft het volgende voorstel ingebracht inzake achterstanden op het gebied van leesvaardigheid. Inhoudelijk zeer van waarde, organisatorisch een punt van overweging welke leerjaren en/of welke koppeling met reguliere vakken te maken is. De al overvolle lestabel stelt hierbij in een aantal leerjaren ook grenzen.

Ons voorstel is vrij simpel en makkelijk te realiseren. Wij zouden schoolbreed voor alle klassen een leesuur willen invoeren. Uit talloze onderzoeken blijkt dat leerlingen anno nu minder lezen (Pisa), dat hun leesplezier achteruit gegaan is en daarmee ook hun vaardigheid om goed te lezen (leesvaardigheid). Een bijkomend nadeel daarvan is dat hun woordenschat en algemene kennis (kennis van de wereld) achteruitgaan en dat zorgt voor lage scores op leesvaardigheidstoetsen en het CE Nederlands. Maar dat niet alleen! Uit onderzoek blijkt ook dat het hele onderwijs taliger is geworden, zelfs bij een vak als wiskunde worden sommen tegenwoordig ingebed in verhaaltjes. Een goede leesvaardigheid is kortom nuttig voor heel veel vakken en om je staande te houden in de maatschappij (zie quote Jacqueline Bell, bladzijde 2)

Door 1 uur extra per week puur aandacht te besteden aan lezen denken wij schoolbreed te kunnen werken aan uitbreiding van de woordenschat en leesvaardigheid. Het zou helemaal mooi zijn als hier wekelijks een vast uur voor gereserveerd wordt: schoolbreed. Iedereen weet dan woensdag het 6e uur = LEZEN. We kunnen posters maken, boekenclubjes beginnen, er is werkelijk van alles mogelijk!

Door teksten te kiezen die actueel zijn, kunnen we tevens de algemene kennis bevorderen. Door meer te lezen kunnen we ook de zogenaamde aandachtsspier trainen, want hoe vaker je leest, hoe normaler het wordt en daardoor oefenen we ook in het concentreren; het lezen an sich.

Deze lessen hoeven niet per se verzorgd te worden door een docent Nederlands. Alle docenten van zaakvakken zouden hieraan mee kunnen doen. Misschien is het wel verstandig om een taaldocent hiervoor de leiding te geven per jaarlaag.

Afwisseling kan natuurlijk ook: de ene les een roman (Nederlands of een andere taal), de andere les een achtergrondartikel waarbij aandacht besteed wordt aan moeilijke woorden, begrippen, hoofdgedachte e.d.

Schoolbreed! Dus niet op verzoek, maar juist alle leerlingen laten lezen. We hebben een geweldige mediatheek met de nieuwste boeken en de achtergrondartikelen daar zorgen de docenten Nederlands (of vreemde talen) graag voor. We kunnen die goed afstemmen op de belevingswereld van de leerlingen per klas/jaarlaag en niveau.

We zouden ook elke maand (of vier keer per jaar) een thema kunnen kiezen en ons daar schoolbreed in verdiepen. Enkele onderzoeken die ons 'idee' ondersteunen zijn:

- Posthumus, C.F. 2020 <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/399581>
- <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2019/06/24/leesadvies>
- <https://www.vn.nl/leesgedrag-onder-jongeren/>
- <https://voertaal.nu/multatuli-hoogleraar-jacqueline-bel-de-coronatijd-maakt-me-ervan-bewust-dat-we-ondanks-de-afstand-veel-meer-samen-kunnen-doen/>

Pleidooi voor acties gericht op het welbevinden van leerlingen

In de discussie over dit plan is een aantal gedachten ingediend om het welbevinden van leerlingen te verbeteren in het komend schooljaar. Een mooie lijst die in de komende maand in teams op haalbaarheid en organiseerbaarheid getoetst kan worden.

- Een brugklaskamp
- Meer mentordagdelen waarin klassen samen vieren (Sint, Kerst, Paas, verjaardag, enz.) en verbinden (Sport & Spel, Circle Time, Themamiddagen) voor klas 1 t/m 6
- In banden vol keuze-uren ook AKKU Workshops / uitdagende activiteiten / verdieping / vooral veel keuzemogelijkheden bieden (!)
- Projectdagen, Sportdagen of Activiteitendagen toevoegen aan het programma
- ADSU in de onderbouw (Alkwin De School Uit) naast ADWI in de bovenbouw (Alkwin De Wereld In)
- Een profiel-3-daagse in 3havo en 3vwo, liefst op locatie ergens in Nederland
- Niet alleen een simpele (sorry Marco) dagopening op Anti-Pestdag, maar een volledige anti-pestmanifestatie met voor elke jaarlaag een passende activiteit, zo ook op Paarse Vrijdag en bijvoorbeeld:
- Een Alkwin-Klimaatdag of -week met bijbehorende acties vanuit de vaklessen geïnitieerd
- Levenslessen in o.a.: Drama, Presenteren, Interviewen & Debatteren toevoegen
- Schrijvers die op school komen om over hun boeken te vertellen en voor te lezen
- Muzikanten, theatermakers die op school komen voor een voorstelling en een workshop ook of juist in de onderbouw (en uitbouwen voor CKV in de BB)
- Dansles (in alle soorten en maten)
- Een aantal uitgestelde Lustrumactiviteiten (hebben de toekomstige brugklassers mazzel: 2 keer lustrum binnen 5 jaar tijd)
- Educatieve profielwerkweek in de BB (toch eindelijk die beroemde Waddenweek met voor elk profiel wat wils)
- Excursies in alle soorten en maten
- Meer schoolclubjes opzetten zoals: ATK, ASO, TK, LL-Raad, Videoclub (vroeger ook AK-tiedagcomité en schoolkrant), enzovoort waar II-en zich thuis voelen, zichzelf kunnen ontdekken en ontwikkelen
- Mediawijsheid
- Opleiding & Ondersteuning van mentoren in betere begeleidingsvaardigheden
- ...

Zo kunnen wij zorgen voor een plezierige en veilige leer- en werkomgeving voor leerlingen en personeel, een bedding maken voor alle cognitieve vorming en echt werk maken van socialisering en emotionele en culturele vorming.